

Odpočítávání k Božímu království

Křesťanský pohled na konec věku (Lukáš 21:20-33)

Teologové mají rádi komplikované slovo – eschatologie –, aby popsali učení o "posledních věcech". V nedávných letech došlo k oživení zájmu o biblické "poslední věci". Často se myslelo, že eschatologie je nejméně důležité křesťanské učení, ale "poslednímu je určeno být prvním" a studenti mnoha denominačních přesvědčení nyní uznávají, že "poslední věci" v Písmu jsou základem všeho ostatního.

V Bibli jsou věci budoucnosti nanejvýš důležité, ale okamžik smrti není nikdy středem naděje do budoucna. Místo toho je Boží království, které bude uskutečněno, až se Ježíš vrátí, hlavním ohniskem očekávání. Matouš, Marek a Lukáš oznamují Ježíšovu důkladnou rozmluvu o konci věku pronesenou na Olivové hoře (Matouš 24, Marek 13, Lukáš 21), když seděl se svými učedníky hledícími na západ přes údolí na krásné chrámové budovy.

Podrobně prozkoumáme část Lukášova popisu tohoto památného posledního kázání. Náš text se křesťanům vychovaným na Západě často zdál být nejasný a "židovský". Většina z nás byla nevědomky ovlivněna řeckými způsoby myšlení a myšlenka na vrcholící, katastrofický konec společnosti, jak ji nyní známe, se zdála být cizí a nežádoucí. Ale Lukáš, stejně jako hebrejští proroci před ním, neměl žádné potíže s rozhovorem o konečném rozsudku a o konci světa. Právě naopak, sestavil celé své dvousvazkové pojednání o křesťanství (Lukáš/Skutky) uvnitř rámce Božího království, které je samo o sobě konceptem "konce světa". Lukáš považuje celou Ježíšovou službu za předvedení Božího království, napadajícího satanovo zlé panství, a očekává konečné dramatické vystoupení Království na konci věku (naprosto ne "konec světa", jak nás některé z našich verzí učily uvažovat), když se Syn člověka vrátí v slávě. V budoucnu mají být křesťané ujištěni, že se Boží království chystá přijít (Lukáš 21:31, GNB).

Lukáš pracuje s určitým programem v mysli. Ježíš je slíbeným Mesiášem, který po svém vzkříšení a vzestupu musí zůstat v nebi na pravici Boží, dokud "nepřijde čas pro obnovu všech věcí, o kterých mluvili proroci" (Skutky 3:21). A to, co očekávali proroci Starého zákona, bylo konečné zřízení Božího království po celém světě způsobené Mesiášem, tím slíbeným, který se objeví v moci a slávě. Toto Boží království je primárním zájmem každého, kdo zvěstuje evangelium, i když někdy na něj myslíme nesprávně jako na nějaký podivný přívěsek připojený ke zbytku křesťanství. Ježíš popsal svůj celý záměr a poslání jako kázání Království (Lukáš 4:43) a Pavel ukončil dlouhou službu tím, že neúnavně hlásal království Židům a pohanům (Skutky 28:23, 31).

Pojďme se podívat na vyvrcholení dramatu vedoucího k Ježíšovu návratu na konci věku. V Lukášovi 21:28, 31 čteme: "Když uvidíte, že se všechny tyto věci začnou dít, vzpřimte se a pozvedněte hlavu, protože vaše vykoupení se blíží ... Když uvidíte, že se tyto věci dějí, poznejte, že Boží království je blízko" (NASV).

Naneštěstí existovalo mnoho nesouhlasu ohledně "těchto věcí" a sledu událostí, které Ježíš předpověděl, že nastanou před jeho návratem. Hlavním problémem byl odkaz na obležení Jeruzaléma armádami ve verši 20 našeho textu. Problémem je toto: jakou událost popsal Ježíš, když předvídal obléhání Jeruzaléma? Byl to útok na Jeruzalém zahájený římskými armádami v roce 70 n.l.? Pokud ano, proč se zdá, že nastává příchod Syna člověka v bezprostředním spojení s krizí v Jeruzalémě?

Byly učiněny různé pokusy o vysvětlení hádanky. Někteří skeptici, kteří se nezdají být znepokojeni tím, že se Ježíš dopustil vážné chyby, tvrdí, že očekával, že se vrátí krátce po zničení Jeruzaléma v roce 70 n.l. Byv omezen ve svém chápání, jak si myslí oni, Ježíš nesprávně očekával, že se vrátí krátce po roce 70 n.l. Jiní komentátoři se domnívají, že Ježíš popsal jak pád Jeruzaléma, *tak* konec věku, aniž by nám říkal, že mezi oběma událostmi uplynou staletí. Novější "řešení" – je-li to správné slovo – má hájit, že Ježíš vyhrožoval koncem věku v roce 70 n.l., ale pouze v případě, že by nenastala žádná odezva na apoštolské poselství. Protože mnozí přijali křesťanské poselství, svět mohl pokračovat. To se zdá být za vlasy přitažené.

Odložíme v této fázi snahu vyřešit náš problém a podíváme se krátce na paralelní zprávy o Ježíšovu proroctví podané Matoušem 24 a Markem 13. Při každém studiu Ježíšova učení je moudré srovnávat paralelní pasáže,

protože téměř vždy vrhají vzájemně na sebe světlo. Okrajové poznámky dodané v mnoha Bibliích jsou nejužitečnější pro nalezení odpovídajícího materiálu v jiných evangelích.

Pokud začneme Matoušem 24, měli bychom se nejprve obrátit na 15. verš této kapitoly, který odpovídá prvnímu verši našeho textu – Lukáši 21:20. Okamžitě si všimneme, že Matouš popisuje výskyt "ohavnosti zpusťování" na svatém místě jako spouštěče hrozné doby potíží popsané ve verši 21 jako "velké soužení". "Ihned po" období potíží verš 29 říká: "Slunce ztmavne" a Kristus se vrátí v nádheře (v. 30). Jistě, pokud čteme tuto zprávu jako malé děti bez předsudků ohledně toho, co by to mělo znamenat, zjistíme, že Ježíš popsal soubor událostí – ohavnost zpusťování, soužení, nebeská znamení a druhý příchod, všechny směřující v rychlé posloupnosti těsně předtím, než se objeví Syn člověka. To, co v nás tento dojem vyvolalo, byla slova "ihned po" ve verši 29, spojující čas úzkosti s kosmickými otřesy a příchodem Syna člověka.

Pojďme nyní k Markově verzi, abychom zjistili, zda potvrzuje náš dojem. Místo slov "ihned po," píše "v těch dnech, po tom soužení, slunce ztmavne a měsíc nevydává své světlo ... a pak uvidí Syna člověka přicházejícího v oblacích s mocí a velikou slávou"(Marek 13:24-26). Marek nás obdařuje přesně stejnou spojenou sekvencí.

Zpět k našemu textu v Lukášovi 21. Myslím, že se budeme muset shodnout na tom, že nástin příběhu podaný Lukášem je velmi podobný Matoušovu a Markovu. Směr myšlení je v podstatě stejný. Lukáš také popisuje jediný soubor událostí, který zahrnuje bezpříkladnou dobu utrpení, kosmická znamení a pak dramatický příchod Syna člověka. Lukáš nám podává obraz scény mimo město, zatímco Matouš a Marek míří na ohavnost v chrámu. Všimněte si, že Lukášův popis času obtíží ohledně toho obsahuje konečný výsledek: to jsou "dny pomsty, aby se splnily všechny věci, jež jsou napsány" (Lukáš 21:22). Jeruzalémské utrpení bude způsobeno lidmi z pohanských národů, kteří budou pošlapávat hlavní město – ale jen omezenou dobu, "dokud", jak říká verš 24, "se nenaplní časy pohanů". Po čase soužení se objeví na nebi znamení oznamující druhý příchod. Lukáš, stejně jako Matouš a Marek, *nepočítá se žádnou časovou propastí ležící mezi útokem na Jeruzalém a koncem věku.*

Blízká chronologická souvislost mezi pádem Jeruzaléma a návratem Ježíše způsobila komentátorům velké komplikace, stejně jako Ježíšovo slavnostní prohlášení ve verši 32 našeho textu, že "tato generace nepomine, dokud se tyto věci nestanou". Očekával tedy Ježíš, že se vrátí v rámci jedné generace? A jak vyřešíme problém předložený jeho spojením události v roce 70 n.l. s koncem?

Bude rozumné přijmout proocství v nominální hodnotě a chápat, že Ježíš očekával poslední obléhání Jeruzaléma těsně před svým návratem. Popisuje jistě právě to. Kdyby se tyto události projevíly v naší vlastní době (a nikdo by se samozřejmě neměl snažit stanovit termíny), nebyl by žádný důvod vzhledem k současné situaci na Blízkém východě, proč by neměl být vyvrcholením zápasu o moc v Izraeli, jenž by zahrnoval jiné národy a možná i velké mocnosti. Nemůžeme přinutit Ježíše k tomu, že popsal zničení Jeruzaléma v roce 70 n.l.! Navíc učenci prokázali, že to, co se skutečně stalo v Jeruzalémě v roce 70. n.l. – útok na město a útek církve do Pelly – neodpovídá přesně tomu, co Ježíš popisuje. To nám dává další důvod myslet si, že Ježíš měl na mysli krizi v Izraeli *těsně před svým návratem*, ne v roce 70 n.l.

Potvrzení, že máme pravdu, když čteme náš text podle jeho přirozené posloupnosti, pochází z knihy Daniel. Není vždy pochopeno kvůli obecnému zanedbávání Starého zákona, že Ježíš při popisu událostí vedoucích k jeho návratu, tak řečeno, "nevytáhl proocství ze vzduchu". Existoval již dobře vymezený základ pro poznání budoucnosti, a objevil se ve starozákonních prorocích, zvláště ve vizích daných Danielovi v 6. století př.n.l. Mnohá újma byla učiněna Bibli lidmi, kteří se pyšní tím, že mají "moderní vědecký světonázor", který nepovažuje pojem předvídatého proocství za přijatelný. Není však vůbec žádný důvod myslet si, že Ježíš sdílel tento "moderní" pohled. Očividně s Danielem zachází, stejně jako mnoho jeho současníků, jako s knihou předpovědí zabývajících se událostmi konce věku.

Nemáme všem čas zkoumat Danielovu knihu podrobně, ale můžeme jednoduše upozornit na to, že Daniel 7, 8, 9, 11, 12 nám poskytuje popis hrozného protikřesťanského tyрана řádícího jako černá ruka, snažícího se zničit chrámové uctívání a pronásledujícího svaté během období popsaného tajemně jako "čas, časy a půl času", nebo asi 3½ roku. Je pozoruhodné, že toto období se objevuje několikrát znovu v knize Zjevení, což

ukazuje, že Ježíš a Jan sdíleli společnou představu o budoucích událostech, následující informace dané Danielovi. Můžeme dodat, že i Pavel ve 2. Tesalonickém 2 popisoval konečné období potíží ve stínu satanské lidské postavy. A Pavlův popis se vrací k Danielovi 11.

Z naší pasáže v Lukášovi jsme se dozvěděli, že Jeruzalém musí být pošlapáván, dokud se nenaplní časy pohanů, to znamená, dokud není Jeruzalém zachráněn Synem člověka, který dorazí, jak Lukáš (21:31) tak Daniel (2:44) říkají, aby založil Království. Velmi pravděpodobně, když mluvil o časech pohanů, se Ježíš spoléhal na verš v Danielovi 7:25, který předpovídá, že pohanský tyran bude utlačovat svatý lid po dobu "času, časů a půl času". Lukáš mluví o "hněvu vůči tomuto lidu" (21:23). Lukáš opět popisuje předeheru příchodu Ježíše jako "dny pomsty, aby se mohly naplnit všechny věci, jež jsou napsány". Daniel 8:19 mluvil o "posledním období rozhořčení" spojeném s "časem konce". Lukášovo a Ježíšovo spoléhání na Daniela je ne-pochybné.

V Lukášovi 21:20-33 existují ještě další ozvěny starozákonního proroctví. Pasáž v Izaiášovi 5:30, popisující útok Asýrie, jak se zdá, dodala materiál pro Lukášovu frázi "zmatek při řevu moře a vlnobití" (v. 25). Izaiáš předpověděl, že invazní národ (Asýrie) "bude v ten den nad Izraelem bruchet jako řev moře. Jestliže se podíváme na zemi, hle, je tma a úzkost; dokonce i světlo je zatemněno mraky." Výraz "v ten den" se s velkou četností používá ve Starém zákoně, aby popsali Pánův den.

Budete se divit, co Ježíš myslel svým pozoruhodným slibem, že "tato generace nepomine, dokud se všechno nestane." Nechápaloby ho jeho publikum, že by to znamenalo, že ti naslouchající by přežili, aby viděli těžké časy a velký den samotný? Západní publikum z 20. století by mohlo dobře pochopit slovo "generace". Ale lingvisté ukázali, že novozákonní pisatelé používající řecká slova nacházející se ve starozákonní řecké Bibli – v Septuagintě – by mohli mýnit "generací" něco jako "zlý věk". Ježíš tedy může velmi dobře říkat: "Tento zlý věk, v němž společnost vzdoruje Bohu, neskončí, dokud se nenaplní všechny nešťastné události vedoucí ke konci." Slovo "generace" tedy nutně neznamená omezené období 40 nebo 70 let. Číst to bez odkazu na jeho hebrejské pozadí vedlo některé, aby se pro druhý příchod upřeli k určitým datům v tomto století – s katastrofálními výsledky.

Na mysl může přijít druhá otázka. Proč Ježíš dříve mluvil o zničení Jeruzaléma svých dnů? Mohl opravdu mýnit zničení města mnohem později? Pro hebrejskou mysl je charakteristické, že může myslet na různé chrámy na jednom místě jako na jeden chrám – jakýsi "statutární" chrám. Tento princip se nachází v Ageovi 2, kde "tento chrám" znamenal nejenom minulý, ale i současný a budoucí Boží dům na stejném místě. Je možné, že Ježíš kombinuje zničení města a chrámu vzdálené budoucnosti s odkazem na město existující v jeho době.

Třetím problémem, který v některých "fundamentalistických" kruzích přitáhl příliš velkou pozornost, je otázka přítomnosti křesťanů v "době úzkosti". Mnohé žonglování s texty a mnohé exegetické výkony přesvědčily některé, že se Ježíš vrátí před obdobím soužení, aby odklidil křesťany do nebe. Lukášova jednoduchá posloupnost událostí nám může pomoci vyřešit tuto otázku. Právě když budou křesťané svědky chaotických událostí souvisejících s dobou potíží a následujících kosmických otřesů, mají "pozvednout [své] hlavy, protože se jejich vykoupení blíží" (Lukáš 21:28). Lukáš rozhodně nevěděl nic o takzvaném "předtíšňovém vytržení". Jeho blízký kolega, Pavel, naléhavě psal Tesalonickém, aby vysvětlil, že "příchod Pána a naše shromáždění k němu" se nemůže stát dříve, než dorazí Antikrist, kterého Ježíš zničí při svém příchodu (2 Tes 2:1-3, 8). Tato pasáž, která doplňuje Lukáše 21, by měla být pečlivě zkoumána. Pavel dokonce předjímal představu 19. a 20. století, že se Kristus vrátí ve dvou etapách – a vyvrátil ji!

Jaké plynou z toho všeho praktické důsledky pro křesťany dnes? Nejprve bychom si měli uvědomit, že Ježíš a raní křesťané nám dali příklad tím, že dychtivě toužili po druhém příchodu. Spíše než, aby mysleli na smrt jako na útek z těla do nebe, těšili se na vzkříšení a na dobu, kdy bude země osvobozena od veškerého útlaku a nejistoty. To by mohlo nastat jen tehdy, kdyby bylo na zemi dokonale uskutečněno Boží království. A to záviselo na návratu Ježíše. Proto jejich silný důraz na toto velké budoucí vyvrcholení v dějinách.

Existují psychologické výhody, když máme důvěřující pohled na budoucnost. Množství údajů poskytnutých Biblií ohledně budoucnosti světa je tam z dobrých důvodů. Křesťané nemají být ve tmě ohledně Božího

záměru v dějinách. Pokud často vyjadřují nejistotu ohledně toho, kam kráčí tento svět, je to kvůli zanedbání základních informací podaných Písmem. Kořenem problému je řecká orientace na "poslední věci", která začala ovládat myšlení Církve brzy po smrti apoštolů. "Můj dojem," říká učenec píšící o "posledních věcech", "je, že konsensus názoru v Církvi je stále ještě ovládán více mimokřesťanskou představou nesmrtelnosti duše než jakýmkoli pojetím formovaným díky poctivému vyslechnutí svědectví Nového zákona" (Neill Hamilton, "The Last Things in the Last Decade", *Interpretation*, April, 1960). Jak je to pravdivé!

Církev se musí naučit naslouchat všemu, co má Ježíš říci, včetně jeho pokynů v Lukášovi 21. Pokud jsme ztratili nějakou podstatnou část křesťanské vize, náš text nás podnítl k tomu, abychom ji znovu získali. To neznamena, že bychom měli stanovit data nebo se pokoušet ztotožňovat Evropskou unii nebo světový bankovní systém s Antikristem. Některé současné teologické systémy, dobře známé v Americe, zapomínají, že Bible nepředvídá události v Evropě, ačkoli se zabývá budoucností Izraele a okolních národů těsně před návratem Krista. Po nějakou dobu byli badatelé prorocství blokováni poněkud kuriózní představou, že Daniel hovořil o oživené římské říši v naší době. Předmětem jeho vidění byly ve skutečnosti velké říše okupující území starého Babylonu. Z té geografické arény v Asii očekával, že se objeví konečný tyran jako vyvrcholení lidského zla. Jeho kariéra bude ukončena příchodem Božího království v moci (Dan 11:45, Luk 21:31). Lukášovo křesťanství bylo poučeno bohatým dědictvím ze starozákonních prorocství, z čehož většina byla Církvi prostě ignorována. Výzvě k znovuoobjevení křesťanského poselství o budoucnosti čelíme věčně.

Příchod míru na Zemi, kdy bude lev ležet s beránkem, je předmětem slavné modlitby, kterou nás Ježíš učil: Přijď Tvé království! To, co by mělo povzbudit každého věřícího k svatému životu a k odloučení od protikladného království Satanova, je vyhlídka na účast v tomto Království. To je praktický účel kázání při olivetské rozmluvě – přinášet nám a světu naději na slavnou budoucnost naší země a předem varovat nás a naše děti ohledně toho, co se určitě musí uskutečnit. Při přípravě na ten velký Den, ať se s ním setkáme jako živí, až přijde Ježíš, nebo skrze smrt a vzkříšení, "usilujme o to, abychom jím byli nalezeni v pokoji, neposkvrnění a nevinní" (2 Pet 3:14), "upevňující svou naději úplně na milosti, která nám bude přinesena při zjevení Ježíše Krista" (1 Pet 1:13).